

İşsizlik hakkındaki 2 numaralı Milletlerarası Sözleşmenin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Çalışma Komisyonu raporu (1/669)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1482, 6 - 132

11 . I . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İşsizlik hakkındaki 2 numaralı Milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29 . XII . 1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay

GEREKÇE

Üyesi bulunduğumuz Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 1 nci konferansında kabul edilen bu Sözleşmenin amacı, her memlekette işsizlikle savaşılabilmeyi kolaylaştırmak üzere, işsizlerin sayıları ve durumları hakkında istatistikler hazırlanmasını ve bu hususta memleketler arasında bir kıyaslamaya imkân hâsıl olabilmesi için bunlardan birer nüshanın Milletlerarası Çalışma Bürosuna gönderilmesini sağlamaktır. Sözleşme, esasa mütaallik 5 ve şekle mütaallik 6 olmak üzere, 11 maddeyi ihtiva etmektedir. Bu maddeler aşağıda tahlil edilmiştir:

Madde 1 : Sözleşmeyi onayan üyelerin, işsizlikle savaşma hususunda aldıkları ve alacakları tedbirlere dair bilgileri ve işsizliğe mütaallik istatistikleri 3 ayı geçmiyen aralarla Milletlerarası Çalışma Bürosuna bildirmeleri hakkındadır. İş Kanunu hükümleri gereğince, Çalışma Bakanlığına bağlı olmak üzere kurulan İş ve İşçi Bulma Kurumumuz, memleketimizde iş arıyan yurttaşlara iş bulmak ve işçi arıyan iş verenlere de çalışacak kimseler temin etmekle görevli olup, bu görevini iyice yerine getirebilmek için, bu maddede yazılı bilgilerle mücehhez bulunmak ihtiyacında olduğundan, İstatistik Genel Müdürlüğü ile işbirliği halinde çalışarak bu hususla ilgili istatistikleri elde etmek zorundadır. Binaenaleyh sözleşmenin bu maddesi hükümlerine uygun şekilde derleme işleri ile meşgul olmak esasen memleketimiz için de lüzümlü ve zaruridir. Bu mülâhaza ile bu madde tamamiyle kabule şayan görülmüştür.

Madde 2 : Üyelerin, merkezî bir makama bağlı olarak bir iş ve işçi bulma bürosu kurmaları ve iş verenlerle işçiler temsilcilerini de ihtiva eden komiteler meydana getirilerek bu büroların işleme tarzı hakkında onların mütalâaları alınması, muhtelif memleketlerdeki büroların işletilmesi usullerinin, ilgili memleketlerle mutabık kalınmak suretiyle, Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından koordine edilmesi hakkındadır.

Memleketimizde, bu madde hükmüne uygun şekilde bir kamu teşekkülü olarak parasız resmî bir iş ve işçi bulma kurumu kurulmuştur. Aynızamanda bu kurumun türlü işleri hakkında mütalâası alınmak üzere, Hükümet, iş veren ve işçilerin temsilcilerini ihtiva eden bir Danışma Kurulu-

nun her yıl toplantıya çağırılması, Kurumun Teşkilât Kanununun 10 ncu maddesi iktizasındandır. Bu itibarla madde kabule şayan görülmüştür.

Madde 3 : Bir işsizlik sigortası kurmuş olan üyelerin, kendi uyruklarına verdiği* ödenekleri mütekabiliyet esası içinde başka memleket uyruklarına da sağlamaları hakkındadır.

Memleketimizde şimdiki halde böyle bir sigorta mevcut değildir. Fakat kurulduğu takdirde, mütekabiliyet esasına dayanılarak bundan başka memleketler uyruklarını da faydalandırmak için bir engel görülmemektedir. Nitekim 4772 sayılı (İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu) nun 76 ncı maddesi buna benzer bir hükmü muhtevirdir.

Binaenaleyh, madde kabul olunabilir.

Madde 4 : Sözleşmenin kesin şekilde onanmalarına mütaallik belgelerin tescili hakkında olup kabulü tabiidir.

Madde 5 : Sözleşmenin sömürgelere ve benzeri topluluklara uygulanması hususunda ihtirazi kayıtlar ileri sürülebileceği hakkında olup, memleketimizle bir ilgisi bulunmamakta, fakat kabülünde hiçbir mahzur görülmemektedir.

Madde 6 - 11 : Sözleşmenin yürürlüğe girmesine, feshine dairdir. Bu kabül belgelerin sonlarına konulması mutata olan bu hükümler, şekle mütaallik bulunmakta ve kabul edilmeleri tabii görülmektedir.

*
*
*

Netice olarak, bu sözleşmenin uygulanmasında fayda mülâhaza edilip hiçbir güçlük görülmediği ve ona katılmamız, milletlerarası iş birliği bakımından iyi bir tepki yapacağı cihetle, onanmasının uygun olacağı mütalâa edilmiştir.

Çalışma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Çalışma Komisyonu

Esas No. 1/669

Karar No. 23

31 . I . 1950

Yüksek Başkanlığa

Çalışma Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 29 . XII . 1949 tarihli kararıyla Meclise sevk edilen ve 13 . I . 1950 tarihinde komisyonumuza havale buyurulan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtınca hazırlanıp memleketimizde de iltihakı suretiyle fayda sağlaması düşünülen (İşsizlik hakkında 2 numaralı sözleşme) nin tasarısu konuşuldu.

İşsizlere iş bulmak ve işçi hareketlerini daima takip ile iş bulunamadığı anlarda yapılmış veya yapılacak sigortalarla işçinin ve ailesinin hayatını korumak ve Milletlerarası işçi ihtiyaçları karşısında bir memlekettten diğer bir memlekete işçi alınmış veya alınacak hallerde karşılıklı anlaşmalarla ve Milletlerarası konvansiyonlarla bu

işçilerin iş ve hayatlarını Devletler camiasında ve Sosyal adalet çerçevesi içinde sağlamayı temin etmek amacıyla hazırlanmış bir prensipin sözleşmesi mahiyetinde olduğu görüldü.

Memleketimizde de bu hedefe varmak için 3008 sayılı İş Kanununun hükümleri içinde iş ve işçi bulma kurumunun teşkili kabul edilmiş ve buna müsteniden de bu müessese Çalışma Bakanlığı bünyesinde kurulmuş ve teşkilâtın parası Devlet bütçesinden sağlanmak, iş veren ve işçilerden para almıyarak ücretsiz bu işi yapmak diğer iktisadi bünye ve kalkınmamıza göre mevcut vasıtalarla ve İstatistik Genel Müdürlüğü yardımı ile iş hayat ve kollarına göre sözleşmenin kabul ettiği esaslar dairesinde iş hareketini takip et-

mekte bulunmuş olduğu komisyonumuzca görülebilmek üzere bundan evvel kabul edilen 88 numaralı konvansiyon tafsilât ve teferruatı dairesinde çalışmalarını daha verimli hale ifrağı kayıt ve temennisiyle sözleşmenin kabulünde isabet olduğunu takdir ve tasvip etmiştir.

Hükümet tasarısı aynen kabul edilmiştir. İncelenerek onanmasının Yüksek Meclise ait olması hasebiyle Meclise sunulmak üzere Başkanlığa

takdim kılındı.

Çalışma Ko. Başkanı Y.	Sözcü	Kâtip
Denizli	Denizli	İstanbul
<i>H. Oral</i>	<i>H. Oral</i>	<i>A. R. Arı</i>
Ankara	Burdur	Kars
<i>M. Aksoley</i>	<i>Dr. M. Ş. Korkut</i>	<i>Dr. E. Oktay</i>
Yozgad	Zonguldak	Zonguldak
<i>K. Erbek</i>	<i>İ Ergener</i>	<i>S. Koçer</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İşsizlik hakkındaki 2 numaralı Milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı tarafından, Vaşington'daki 1919 yılı toplantısında kabul edilmiş bulunan (İşsizlik hakkındaki 2 numaralı sözleşme) onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>Ş. Günaltay</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>Nihat Erim</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>C. S. Barlas</i>	<i>Fuad Sirmen</i>

Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Çakar</i>	
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>N. Sadak</i>	<i>I. R. Aksal</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Tahsin Banguoğlu</i>	<i>Ş. Adalan</i>
Ekono. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>Vedat Dicleli</i>	<i>Dr. K. Bayizit</i>
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Dr. Ş. Bürge</i>	<i>Cavid Oral</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>Dr. Kemal Satır</i>	<i>Reşat Ş. Siner</i>
	İşletmeler Bakanı
	<i>Münir Birsal</i>

İŞSİZLİK HAKKINDA 2 No. LU SÖZLEŞME

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından 29 Ekim 1919 da Vaşington'a davet olunan, Milletler Cemiyetinin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Vaşington Toplantısı gündeminin ikinci maddesini teşkil eden «İşsizliği önleme ve onun sonuçlarına bir çare bulma araçlarına mütaallik» bâzı tekliflerin kabulünü ve,

Bu tekliflerin Milletlerarası bir sözleşme şeklinde kaleme alınmasını kararlaştırdıktan sonra,

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından, 28 Haziran 1919 tarihli Versay ve 10 Eylül 1919 tarihli Sen - Jermen andlaşmalarının çalışmaya ait kısmı hükümleri gereğince onanmak üzere, aşağıdaki Sözleşme tasarısını kabul eder :

Madde — 1.

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, üç ayı geçmemesi gereken, mümkün mertebe kısa fâsülalarla, işsizliğe karşı savaşma hususunda alınmış ve alınacak tedbirlere dair her türlü bilgiler dâhil, işsizliğe mütaallik olarak elde mevcut bütün malûmat, istatistik ve saireyi, Milletlerarası Çalışma Bürosuna gönderecektir. Buna imkân bulunduğu her defa, bu malûmat, onların taallûk ettiği devreyi takibeden üç ay zarfında gönderilmeleri kabil olacak şekilde toplanılmalıdır.

Madde — 2.

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, merkezî bir makamın kontrolüne tâbi bir resmî parasız iş bulma büro sistemi kurulmalıdır. Patron ve işçilerin temsilcilerini de ihtiva eylemesi gereken komiteler tâyin edilecek ve bu büroların işlemesine mütaallik her hususta mütalâaları alınacaktır.

Parasız resmî ve özel iş bulma büroları aynı zamanda mevcut olduğu takdirde, bu büroların işlerinin millî bir plân dâhilinde koordine edilmesi için tedbirler alınmalıdır. Türlü millî sistemlerin işleme tarzları, ilgili memleketlerle mutabık kalmak suretiyle, Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından koordine edilecektir.

Madde — 3.

Bu Sözleşmeyi onamış olup da, işsizliğe karşı bir sigorta sistemi kurmuş bulunan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri, ilgili üyelerle anlaşmak suretiyle, tesbit edilecek şartlar içinde, bu üyelerden birinin uyruğu olan işçilerden kendi toprağı içinde çalışanlara, kendi uyruğu işçilerin aldıkları miktara eşit sigorta ödeneğı almak imkânını verecek tedbirler sağlamalıdır.

Madde — 4.

Bu Sözleşmenin 28 Haziran 1919 tarihli Versay ve 10 Eylül 1919 tarihli Sen - Jermen antlaşmalarının XIII ncü kısmında derpiş edilen şartlar içinde kesin şekilde onanmalarına mütaallik belgeler, Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde — 5.

Bu Sözleşmeyi onayan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesi, onu, kendi kendisini idare etmiyen sömürgelerine veya hakimiyetlerine tâbi, yahut himayeleri altındaki memleketlere, aşağıdaki ihtirazi kayıtlarla uygulamayı taahhüt eder.:

a) Sözleşme hükümleri, mahallî şartlar yüzünden uygulanamaz halde bulunmamalıdır.

b) Sözleşmeyi mahallî şartlara uydurmak için lüzumlu olan değişiklikler bu Sözleşmede yapılabilmelidir.

Her üye, kendi kendini tamamen idare etmiyen sömürgeleri veya hâkimiyetlerine tâbi, yahut himayeleri altındaki memleketler hakkındaki kararını Milletlerarası Çalışma Bürosuna bildirmelidir.

Madde — 6.

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının üç üyesinin onama belgeleri Sekreterlikte tescil edilmesi akabinde, Milletler Cemiyet Genel Sekreteri, keyfiyeti, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

Madde — 7.

Bu sözleşme, Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri tarafından bu tebliğin yapıldığı tarihte yürürlüğe girecektir. Sözleşme, ancak onama belgelerini Sekreterlikte tescil ettiren üyeleri bağlayıcıdır. Daha sonra; bu sözleşme, diğer her hangi bir üye hakkında bu üyenin onama belgesi sekreterlikte tescil edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde — 8.

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onun hükümlerini en geç, 1 Temmuz 1921 de uygulamayı ve bu hükümlerin fiil alanına geçmesi için gerekli tedbirleri almayı taahhüt eder.

Madde — 9.

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine göndereceği ve bu sekreterliğin tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, Sekreterlikte tescilinden ancak bir yıl sonra muteber olur.

Madde — 10.

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun, en az her on yılda bir defa, bu sözleşmenin uygulanma durumu hakkında Genel Konferansa bir rapor vermesi ve sözleşmenin yeniden gözden geçirilmesi veya tadili meselesinin konferans gündemine alınıp alınmaması gerektiği hususunda bir karar alması lâzımdır.

Madde — 11.

Bu sözleşmenin Fransız'ca ve İngiliz'ce metinlerinin her ikisi muteber olacaktır.

